

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Mari Zelaia Olano

*Hernani,
Gipuzkoa
(1934)*

Aurkibidea

Biografia

Akarregi bailarako Aristegi baserrian jaio zen. Aita Legorretakoa zuen eta ama Orendaingoa eta hiru seme-alaba izan zituzten. Aitak diputazioarentzat egiten zuen lan Hernaniko muntegian eta aitaren ondoan, bertan lan egiteko hartu zuten bera ere. Lurra maneatzeko egiten zuen lan eta behar zen guztian laguntzen. Hamahiru urterekin sartu zen ama hil eta gutxira, eta hamazazpi urte arte han aritu zen. Gero, auzoko kontratista batekin hasi zen obran lanean eta baserriko lanekin uztartuz aurrera atera zen. Ezkondu ere bere jaiotetxera egin zen eta, beraz, han bizi izan da beti.

Zintak

HER-058

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhua
- **Data:** 2010-08-31
- **Iraupena:** 58 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Lehen soldatapeko lana

- **Erref:** HER-058/003
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:04:27. **Bukatu:** 00:05:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Goldean eta lurra maneiatzen jardunda atera zuen Joxe Marik lehendabiziko soldata, Hernaniko mintegian hasita.

2. Mintegia zer den

- **Erref:** HER-058/005
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:06:42. **Bukatu:** 00:08:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Mintegian lanean urte batzuk egin zituen Joxe Marik, eta zer den azaltzen du.

3. Mintegian lanean

- **Erref:** HER-058/006
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:08:03. **Bukatu:** 00:09:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Mintegiko lan baldintzak eta zereginak zeintzuk zituen azaltzen du Joxe Marik. Idi pare bat erosi zuen hango lanak errazago egiteko, eta lehendabizikotarikoa izan zen traktorea erosten.

4. Baserriko eta mintegiko lurak maneatzeko

- **Erref:** HER-058/007
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:09:26. **Bukatu:** 00:10:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Lurra nola maneatzeko zuen eta zein tresneria erabiltzen zuen kontatzen du Joxe Marik. Harria, goldea eta karramarroa erabiltzen zituen, besteak beste.

5. Uraldeko lurra landaretarako egokia

- **Erref:** HER-058/008
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:10:47. **Bukatu:** 00:11:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Uraldeko lurra ona izaten omen da landareentzat. Lur bigun samarra, ez da ongarritu beharrik izaten. Bestalde, Joxe Mari da inguruan artoa eta babarruna egiten duen bakarra.

6. Mintegiko landareak

- **Erref:** HER-058/010
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:12:22. **Bukatu:** 00:13:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Hernaniko mintegian egiten ziren landareak honakoak ziren: Platanondoak, sagarra, udarea, zuhaixkak... Txertaketak ere egiten zituzten.

7. Sagar haziak dolaretik hartu eta erein

- **Erref:** HER-058/011
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:13:24. **Bukatu:** 00:14:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Sagarra jo ondoren sagar haziak dolaretik hartzerik ba omen dago. Gero hazi horiek "purran" bota eta ateratzen diren landare onenak bereizi beharra dago gero. Haritza eta pagoekin ere berdin egiten omen zen.

8. Akazia muskiletik etortzen da

- **Erref:** HER-058/012
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:14:10. **Bukatu:** 00:14:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Akazia muskiletik etortzen omen da; Joxe Marik ez du ezagutu hura egiteko beste modurik.

9. Pagoak urte asko behar du zuhaitz egiteko

- **Erref:** HER-058/013
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:14:34. **Bukatu:** 00:15:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Pagoari buruzko xehetasunak ematen ditu Joxe Marik. Hazia ereinda azkar etortzen omen da, eta baita sustrai sendo samarrak bota ere, baina urte asko behar du zuhaitz egiteko.

10. Pinua izan den tokian kontuz beste ezer landatzearekin

- **Erref:** HER-058/014
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 00:15:23. **Bukatu:** 00:15:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Pinua izan den tokian kosta egiten omen zaio etortzen landatzen den beste ezeri.

11. Platanondo beltza

- **Erref:** HER-058/015
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 00:15:45. **Bukatu:** 00:16:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Platanondo beltza da errazen egiten den zuhaitza. Baita lizarra ere.

12. Pinu gutxi eta sagar asko

- **Erref:** HER-058/016
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:16:05. **Bukatu:** 00:16:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Joxe Marik gogoan du lehen pinua nonahi topatzen zela. Gaur egun geroz eta gutxiago sumatzen du, eta sagarrondoak, aldiz, geroz eta gehiago.

13. Mintegirako adaxkak nondik nora

- **Erref:** HER-058/017
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:16:52. **Bukatu:** 00:17:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Zuhaitz-adarrari ar-beteko puska moztu ohi zitzaion, gutxi-asko, eta gero adaxka hori muskilez gora lurrean sartzen zen, erdi pareraino edo; denborarekin adar horrek muskil gehiago botatzen zuen gero.

14. Ilargiaren eragina zuhaitzak botatzerakoan

- **Erref:** HER-058/018

- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:17:41. **Bukatu:** 00:19:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Joxe Marik ez daki zuhaitzak aldatzeko garaian ilargiak eraginik ba ote duen. Botatzeko garaian eragina duela ziur da, ordea.

15. Zuhaitzak mintegitik trenera

- **Erref:** HER-058/019
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:19:03. **Bukatu:** 00:20:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Gehien gehienez trenetan bidaltzen zituzten mintegitik behar zen tokira landare eta zuhaitzak, eta Joxe Marik berak eraman ohi zituen tren estazioraino. Mintegi bertara zuhaitz bila ere joaten omen zen jendea.

16. Eskolan ibilia baina gutxi ikasia

- **Erref:** HER-058/021
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:21:06. **Bukatu:** 00:22:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Biteri eskolan ibili zen Joxe Mari, eta dena gazteleraz egiten zutela dio. 5. mailara iritsi zen Joxe Mari, eta gero eskola partikularrak jasotzen hasi zen, ilunabarretan. Urte betez aritu zen, Don Feliziano delako irakasle batekin.

17. Igande arratsaldeak libre, jostaketarako

- **Erref:** HER-058/024
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:25:28. **Bukatu:** 00:26:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Igandetan jostaketan ibiltzen ziren umetan. Futboleak, saguzarrak harrapatzen, pilotan...

18. saguzarretan, txoritan eta kilkerretan

- **Erref:** HER-058/025

- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:26:12. **Bukatu:** 00:27:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Saguzarrak geziak boteaz harrapatzen zituzten, eta kilkerak, aldiz, belar ziri bat kilker-zulotik sartuta irtenarazten zituzten.

19. Gaztetan Oialumera edo Hernaniko arkupeetara

- **Erref:** HER-058/026
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:27:35. **Bukatu:** 00:28:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaztetan bileratara joaten hasi ziren, Oialumera eta Hernaniko plazara, gehienbat. Hernaniko plazan musika banda edo talderen bat izaten zela dio Joxe Marik, trikitia eta ttun-ttunaz gain

20. Zulo ikaragarria

- **Erref:** HER-058/029
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:32:11. **Bukatu:** 00:33:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Hegazkin batetik botatako bonba batek utzitako zuloa da Joxe Marik gerratik daukan oroitzapen bakarra.

21. Ogirik ezean, taloa

- **Erref:** HER-058/032
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:36:33. **Bukatu:** 00:38:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerraostean ez zuten ogirik izaten. Ogiaren partez taloa jaten zuten, eta ohitu ere egin zirela dio Joxe Marik. Artoa kutxa batean gordetzen zuten, ganbaran, babarrunarekin batera.

22. Simaur faltarik ez

- **Erref:** HER-058/033

- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:38:40. **Bukatu:** 00:39:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Joxe Marik ez du sekula simaur faltarik sumatu etxean. Belar asko omen da euren inguru horretan, eta ganadua beti izan dute.

23. Behiak jezteko makina

- **Erref:** HER-058/036
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:40:51. **Bukatu:** 00:41:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Behiak eskuz jetzi behar izatea gogorra egiten zitzaion Joxe Mariri. Behiak jezteko makina etxeratu zuten egunarekin ongi gogoratzen da. Lehen sei edo zazpi behi izaten zituzten. Egun, hogeita hamar ditu.

24. Zekorrak baliorik ez

- **Erref:** HER-058/037
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:41:57. **Bukatu:** 00:43:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Joxe Marik dio azken hogeita zortzi urtetan zekorrak egiten duen prezioa ez dela ia mugitu ere egin, eta pentsuena, aldiz, hiru bider egin duela gora.

25. Pentsua ganaduarentzat

- **Erref:** HER-058/038
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:43:02. **Bukatu:** 00:44:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Garai batean ganaduarentzat pentsua egiteko zein belar eta barazki landatu ohi zituzten kontatzen du Joxe Marik.

26. Babarrun landarearen mantenua

- **Erref:** HER-058/039

- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:44:04. **Bukatu:** 00:45:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Artoa eta babarruna elkarrekin ereiten dira, eta artoak babarrunari nola eragiten dion azaltzen du Joxe Marik. Artoaren tontorra ez dio ganaduari ematen; bai hostoak, ordea.

27. Mutil koskortu eta esne partitzen hasi

- **Erref:** HER-058/042
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:47:35. **Bukatu:** 00:48:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Koskortzerako hasi zen Joxe Mari esne partitzen, eta saltzen zuten esne guztiak kalitate kontrolak pasatzen zituela gogoan du. Behin Gurelesa enpresa sortuta, banatzeari utzi zioten.

28. Mandioaren eta ganbararen arteko aldea

- **Erref:** HER-058/046
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:52:25. **Bukatu:** 00:53:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Ganbarak etxe barrendik du sarrera, eta mandioak, aldiz, kanpotik, zuzen-zuzenean. Belarra gordetzeko egokiagoa da mandioa; erosoagoa, askoz.

29. Baserriak husten

- **Erref:** HER-058/048
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:54:34. **Bukatu:** 00:55:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserrria vs. Kalea

Laburpena:

Aurrerapen teknologikoei baserriko lana erraztu dute, nabarmen. Hala ere, baserriak husten ari dira.

30. Euskara, maitea

- **Erref:** HER-058/049
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:55:29. **Bukatu:** 00:56:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Euskara maite duela dio Joxe Marik. Emaztea ez du hernaniarra baina egun jada ez omen du hark ekarritako hizkeraren eta Hernanikoaren arteko alderik sumatzen.

31. Gure inguruko hizkera ona da

- **Erref:** HER-058/050
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:56:18. **Bukatu:** 00:57:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Aldea sumatzen du Joxe Marik Hernaniko eta Goizueta zein Aranoko hizkeren artean. Astigarraga aldera ez du alderik sumatzen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com